

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Eugeniusz Wildowicz
SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Olga Tyburc - Żelazek

w sprawie **T. P.**,

wobec którego zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 7 listopada 2017 r., sygn. akt III K (...), po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 8 czerwca 2022 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego od postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 25 marca 2021 r., sygn. akt VI Kzw (...)

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w G.

z dnia 15 stycznia 2021 r., sygn. akt XIII Ko (...) w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności,

uchyła zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje do Sądu Okręgowego w G. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym

UZASADNIENIE

Postanownieniem z dnia 15 stycznia 2021 r., sygn. akt XIII Ko (...), Sąd Rejonowy w G., na podstawie art. 75 § 2 k.k., zarządził wobec T. P. wykonanie kary 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 7 listopada 2017 r., wydanym w sprawie sygn. akt III K (...). Ponadto,

zaliczył skazanemu na poczet kary pozbawienia wolności okres jego zatrzymania i zasądził wynagrodzenie za obronę z urzędu.

W uzasadnieniu tego postanowienia, Sąd wskazał na spełnienie przesłanek z art. 75 § 2 k.k., gdyż skazany nie uiścił na rzecz pokrzywdzonego kwoty zadośćuczynienia, a także nie podjął żadnych działań w tym kierunku, chociaż jego możliwości finansowe, zdaniem Sądu, pozwalają na spłatę należności z tego tytułu.

Od postanowienia Sądu Rejonowego w G. zażalenie wniósł obrońca z urzędu, który zarzucił:

1. naruszenie przepisów procesowych, mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie art. 7 k.p.k., w zw. z art. 2 § 2 k.p.k. oraz art. 4 k.p.k., polegające na naruszeniu zasady obiektywizmu oraz przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie oceny dowolnej, poprzez:
 1. jednostronne i bezkrytyczne skupienie uwagi na elementach teoretycznie obciążających bez należytej i dogłębnej weryfikacji sytuacji skazanego;
 2. nieuwzględnienie okoliczności, iż skazany mógł nie być w stanie uiścić zadośćuczynienia, z uwagi na brak środków, a nie wykazywaną złą wolę;
 3. pominięcie ewentualnych wyjaśnień skazanego na skutek nieustalenia jego miejsca pobytu;
 4. błąd w ustaleniach faktycznych mający istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, a polegający na bezpodstawnym stwierdzeniu, iż istnieje konieczność zarządzenia względem skazanego kary uprzednio zawieszanej
5. obrazę prawa materialnego, tj. art. 75 § 2 k.k., polegającą na niewłaściwym zastosowaniu tego przepisu, poprzez uznanie, iż spełnione są wymienione w nim przesłanki, podczas gdy istnieją szczególne względy niezarządzania wykonania warunkowo zwieszanej kary pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu zażalenia, Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 25 marca 2021 r., sygn. akt VI Kzw (...), utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Na postanowienie Sądu odwoławczego kasację na korzyść skazanego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich zarzucając rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. przez dokonanie wadliwej kontroli instancyjnej zarzutów podniesionych w zażaleniu

obrońcy skazanego, wskazujących na nierozważenie przez Sąd I instancji wszystkich istotnych okoliczności będących podstawą zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności, a przede wszystkim, czy skazany miał realne możliwości zapłaty zadośćuczynienia wobec pokrzywdzonego, a tym samym, że spełniona została, określona w art. 75 § 2 k.k., przesłanka "uchylania się" od nałożonego obowiązku.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna. Trafnie rzecznik Praw Obywatelskich podniósł, że stwierdzenie Sądu, oparte na domniemaniu, że skazany z racji wieku i zdolności do pracy miał możliwość zapłacenia zadośćuczynienia, jest niewystarczające do uznania, że "uchyla się" od jego zapłacenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., V KK 301/10). W tym zakresie należało dokonać ustaleń, dotyczących sytuacji osobistej, zdrowotnej i finansowej skazanego, czego zaniechał Sąd I instancji, a Sąd odwoławczy niezasadnie zaaprobował, podnosząc, że ustalenia takie były niemożliwe z uwagi na unikanie przez skazanego kontaktu z Sądem i nieodbieranie kierowanej do niego korespondencji. Dokonanie takich ustaleń było możliwe także w oparciu o informacje zawarte w aktach sprawy, do których Sąd odwoławczy w ogóle się nie odniósł. Dotyczy to w szczególności opinii sądowo-psychiatrycznej, z której wynika, że T. P. cierpi na chorobę psychiczną (chorobę afektywną dwubiegunową), zaburzenia obsesyjno-kompulsywne, uzależnienie od alkoholu i leków. Wyrokiem w sprawie III K (...) skazany objęty został dozorem kuratora, co również było okolicznością znaną Sądom orzekającym w toku przedmiotowego postępowania wykonawczego. Ze znajdującej się w tych aktach karty informacyjnej leczenia szpitalnego (k. 26), wynika, że skazany przebywał w szpitalu psychiatrycznym w dniach 28 września 2018 r. do 30 listopada 2018 r., w związku z pogorszeniem choroby, objawiającym się ograniczeniem aktywności, brakiem motywacji, nasileniem obsesji i kompulsji dezorganizującym funkcjonowanie. Następnie, jak wskazano w sprawozdaniu z dozoru z dnia 10.01.2020 r. (k. 84-87), skazany był ponownie hospitalizowany w szpitalu psychiatrycznym od 29 września 2019 r. do 7 listopada 2019 r. Ponadto u skazanego zdiagnozowano cukrzycę oraz nadciśnienie tętnicze i był również hospitalizowany w sierpniu 2019 r., na oddziale kardiologicznym w szpitalu miejskim w P.. W ocenie kuratora skazany jest w

ciężkim stanie zdrowia psychicznego i fizycznego. Na stałe przyjmuje leki psychotropowe oraz inne, które powodują skutki uboczne jak utrata pamięci, nadwaga. Nadto, jak wynika z decyzji ZUS-u (k. 53 akt dozoru), T. P. był częściowo niezdolny do pracy w okresie do 28.02.2022 r. i z tego tytułu przysługuje mu renta w kwocie 651,50 zł. Na karcie czynności dozoru za styczeń 2020 r. - k. 80-81, odnotowano, że jak podaje skazany, nie posiada on środków na zapłatę zadośćuczynienia, utrzymuje się tylko z renty, której znaczną część przeznacza na zakup potrzebnych leków. W dokumencie tym wskazano, również, że prowadzona jest egzekucja komornicza z renty skazanego, nadto, że skazany przekazuje dobrowolnie wpłaty w wysokości 50 zł do komornika SR w G..

Wszystkie te okoliczności, na które zwrócił uwagę Rzecznik Praw Obywatelskich wskazują, że kontrola odwoławcza przeprowadzona przez Sąd Okręgowy w G. była bardzo pobieżna, a wyprowadzone wnioski nie zostały skonfrontowane z całością materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Należy nadto zwrócić uwagę, że w postępowaniu w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, będącego częścią postępowania wykonawczego, sąd zobligowany jest z urzędu do wyjaśnienia wszystkich wątpliwości istotnych w perspektywie przesłanek stosowania tej instytucji.

W tym stanie rzeczy należało orzec jak w sentencji.